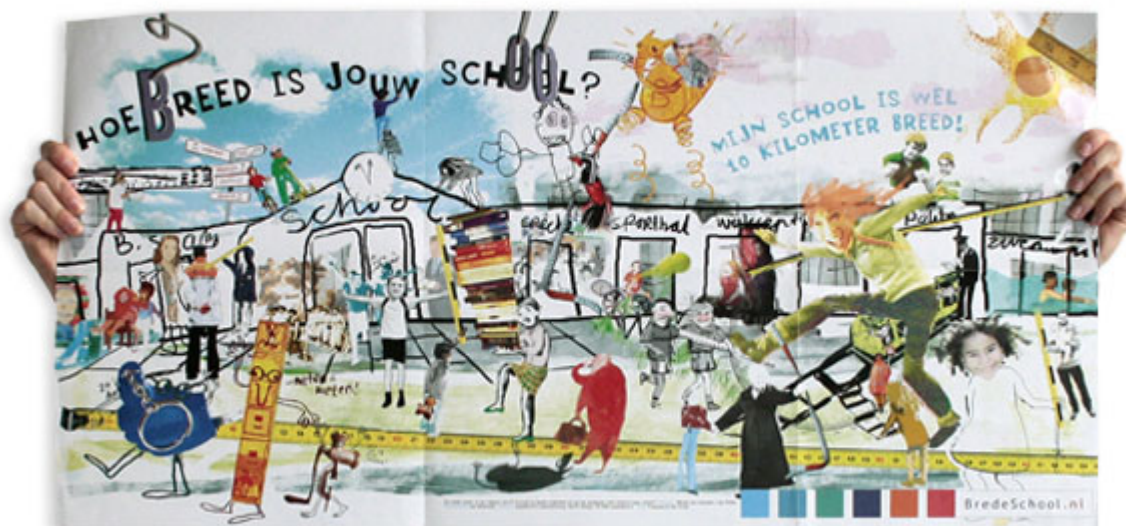

Kader Brede school Amsterdam

Amsterdam, april 2010

Colofon

Het Kader Brede School Amsterdam is gemaakt als onderdeel van Jong Amsterdam
Tekst: Gerard van de Burgwal en Edith Hooge
Tekstredactie: Ron Benjamins
Uitgave: mei 2010

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	4
2. Vooraf	6
3. Inleiding	7
4. Uitgangspunten, doelen en resultaten	8
4.1. Uitgangspunt	8
4.2. Doelgroep	8
4.3. Doelstelling	8
4.4. Doelgericht samenwerken	9
4.5. Resultaten	9
5. Partijen in de brede school en de regie	11
5.1. Ouders	11
5.2. Lokale overheid	11
5.3. Professionals	12
5.4. Regie	12
6. Kenmerken en kwaliteitseisen	14
6.1. Start	14
6.2. Doelen en effecten	14
6.3. Samenwerking	15
6.4. Financiering	16
6.5. Verantwoording	15
6.6. Evaluatie	15
7. Voorwaarden, huisvesting en instrumenten	17
7.1. Voorwaarden	17
7.2. Huisvesting	17
7.3. Instrumenten	18
8. Literatuur	19
9. Samenstelling werkgroep	20

1. Samenvatting

Wat is een brede school in Amsterdam? Wat levert een brede school op voor Amsterdamse kinderen? Wat betekent het voor het werk van leraren, medewerkers in de kinderopvang, sport- en buurtwerkers en vele andere professionals die zich met onderwijs en opvoeding bezig houden? Dat zijn de vragen waar het kader brede school een antwoord op biedt.

1. Een school kiest zelf om brede school te zijn. Dat is een zaak van het schoolbestuur, met instemming van de school en met brede raadpleging van ouders en het personeel.
2. De brede school in Amsterdam is gericht op kinderen in de leeftijd van 0 - 12 jaar, mogelijk tot 14 jaar.
3. De brede school in Amsterdam heeft als algemeen doel het optimaliseren van het leren en de ontwikkeling van kinderen.
4. De specifieke doelstelling(en) van de brede school hangen af van de situatie waarin de school zich bevindt (aard van de leerling- en ouderpopulatie, buurt).
5. De brede school is altijd een samenwerkingsverband van onderwijs met peuterspeelzaalwerk en kinderdagopvang, naschoolse opvang en organisaties die naschoolse activiteiten organiseren. Deze partners hebben een doorgaande pedagogische lijn en een onderling afgestemd zorgbeleid.
6. Op brede scholen werken verschillende professionals uit bijvoorbeeld onderwijs, zorg en welzijn met elkaar samen. Daarvoor hebben zij motivatie, specifieke kennis en vaardigheden nodig. De organisaties stimuleren deze interprofessionele samenwerking.
7. De brede school werkt op basis van eigen doelstelling(en) samen met andere partners. Daardoor verschillen brede scholen van elkaar.
8. De directe opbrengsten (output) van brede scholen is:
 - a. kinderen zijn op vierjarige leeftijd toegerust om deel te nemen aan het primair onderwijs;
 - b. kinderen zijn altijd op de (voor)school;
 - c. kinderen zijn actief betrokken bij de eigen leer- en ontwikkelingsprocessen en bij de omgeving waarin zij wonen;
 - d. ouders, gezinnen, families, verzorgers zijn actief betrokken bij het onderwijs aan en de opvang en de ontwikkeling van hun kind(eren) en
 - e. scholen zijn betrokken bij de gezinnen, ouders of verzorgers en de leefomgeving van hun kinderen.
9. De maatschappelijke toegevoegde waarde (outcome) van brede scholen is:
 - a. kinderen zijn in staat hun talenten te ontwikkelen en hebben een succesvolle schoolcarrière;
 - b. kinderen zijn naar vermogen psychisch, fysiek en emotioneel gezond;
 - c. kinderen leven en leren in een stabiele, veilige en ondersteunende omgeving en
 - d. wijken en buurt zijn plaatsen waar kinderen graag willen leven.
10. 'Zonder ouders geen brede school' en 'Geen brede school zonder ouders'. Ouders zijn belangrijke partners van de brede school. Ze kunnen betrokken zijn bij de organisatie van de brede school en bij het leren en de ontwikkeling van hun eigen kind(eren).

11. De lokale overheid (centrale stad en stadsdelen) is een belangrijke stakeholder van onderwijs en opvoeding in Amsterdam. Voor de brede school vervult zij de rol van aanjager, ondersteuner (mede)financier en regisseur voor het algemene veld van het jeugdbeleid. Als (mede)financier laat de lokale overheid ruimte voor variëteit en stelt tegelijkertijd kwaliteitseisen op metaniveau aan de brede school die passen bij haar rol als regisseur van het jeugdbeleid.
12. De uitvoeringsregie van de brede school ligt bij de school en daarmee ligt de regie ook in één hand. Daarbij gaat het om het aansturen en ondersteunen van interprofessionele samenwerking, programmatische samenwerking, budget-beheer (deugdelijke bedrijfsvoering) en communicatie.
13. De kwaliteitseisen van de brede school betreffen de start, de doelen en effecten, de samenwerking, financiering, verantwoording en evaluatie.

Om met een grote kans van slagen een brede school te kunnen starten is het volgende noodzakelijk:

- de aanwezigheid van goed functionerend personeel dat uitvoering wil en kan geven aan de visie en daaruit voortvloeiende activiteiten;
- de kwaliteit en de omvang van coördinatie is in overeenstemming met de ambities van de brede school en ervaring van de betrokken professionals;
- een netwerk van samenwerkende instellingen dat op basis van bewezen deskundigheid en wederzijds vertrouwen een brede school inhoud geeft;
- een duurzame inzet van (tijdelijke) middelen, bijvoorbeeld in de vorm van professionalisering en
- een uitgesproken commitment van alle betrokkenen voor een lange periode, bijvoorbeeld tien jaar of meer.

Voorgesteld wordt om dit kader als instrument op de volgende manieren in te zetten:

- in Amsterdam op basis van dit kader een keurmerk toe te kennen aan afzonderlijke brede scholen;
- een instrument voor een stakeholderanalyse toe te passen om de partners en hun rollen te definiëren
- en dit kader zo te bewerken, dat het uitmondt in een convenant tussen de samenwerkingspartners.

2. Vooraf

Sommigen hebben een duidelijk beeld van wat een brede school is, anderen helemaal niet. Dat is allebei begrijpelijk. De ene school maakt zich kenbaar als brede school en de ander niet. In Amsterdam komen al meer dan tien jaar brede scholen voor en ze verschillen enorm van elkaar.

Eén ding hebben ze gemeen: ze bieden allemaal een extra aanbod buiten het reguliere programma. Dat kan een naschools activiteitsaanbod zijn, een dagarrangement waarin de opvang en onderwijs aansluiten, een voorschool, huiswerkbegeleiding of een programma voor ouders.

Het extra aanbod ontstaat in samenwerking met andere partijen, al dan niet in één gebouw. Sommige brede scholen stellen het gebouw ook 's avonds of in het weekend open voor organisaties in de buurt.

De vraag wat een brede school nu precies is, leeft vooral in de hoofden van schoolbestuurders, politici, managers van welzijns- en kinderopvangorganisaties en schooldirecteuren. Mensen op de werkvloer, zoals leraren of medewerkers kinderopvang maken zich daar minder druk om. Zij werken iedere dag samen aan een goed aanbod voor kinderen. En daar gaat het om.

Toch is het lastig dat bestuurders, politici, managers en directeuren geen gezamenlijk beeld hebben van wat een brede school is. Dat is hinderlijk bij het nemen van beslissingen, het voeren van beleid en het financieren van initiatieven. Dat riep de volgende vraag op: is het mogelijk te komen tot een kader voor de brede school, een vorm van afbakening van belangrijke kenmerken, zodat voor alle betrokkenen duidelijk wordt wat een brede school in Amsterdam wel en niet is?

Over die vraag heeft een compacte maar breed samengestelde werkgroep zich gebogen in de periode januari tot maart 2010. De werkgroep bestond uit deskundigen en betrokkenen uit het onderwijs, kinderopvang, welzijn en lokale overheid. Deze mensen hebben met elkaar stevige debatten gevoerd, soms aangewakkerd door twijfels over de richting en het zoeken naar grenzen, maar meestal door nieuwsgierigheid naar de reden van elkaars standpunten.

Steeds was voor iedereen het leidende motief een optimale ontwikkeling van kinderen in Amsterdam en hun toekomst. Alleen daar ligt een rechtvaardiging voor de brede school in Amsterdam.

Wat voor u ligt is het resultaat van deze werkgroep. De werkgroep heeft het idee dat zij eruit gekomen is: een antwoord op de vraag wat het kader is van brede scholen in Amsterdam.

3. Inleiding

In Amsterdam wordt onder de noemer brede school een ongekeerde variëteit aan activiteiten uitgevoerd. Er worden middelen besteed en gebouwen gerealiseerd. Dat is goed. Maar soms gebeurt dat zonder enige richting of beeld van de resultaten die bereikt zouden moeten worden. Dat is ongewenst. Het kan gebeuren omdat er geen duidelijk kader bestaat voor De brede school, geen kader van kenmerken, duidelijke opbrengstverwachtingen en indicatoren.

In Amsterdam is daarom het initiatief genomen om een kader te ontwikkelen voor de brede school, de samenwerking tussen organisaties en de opbrengsten. Op basis van dit kader kunnen afspraken worden gemaakt tussen betrokken partijen. Deze afspraken vormen een gemeenschappelijke basis, die voldoende ruimte laat binnen de stadsdelen voor specifieke toepassingen.

Drie argumenten voor een kader

De belangrijkste argumenten voor dit kader brede school voor Amsterdam zijn de volgende.

Een kader biedt duidelijkheid en tijdwinst. In veel besprekingen over de brede school wordt steeds opnieuw gesproken over wat partijen eronder verstaan. Als kaders vastliggen, hoeft die discussie niet steeds opnieuw, van begin af aan, gevoerd te worden.

Een kader biedt helderheid over doelstellingen en resultaten van de brede school. Daardoor kunnen financiële middelen doelmatiger worden ingezet. Een vergelijking op kwaliteit tussen verschillende brede scholen wordt dan ook mogelijk.

Een kader is informatief voor ouders en andere geïnteresseerden. Als duidelijk is wat een brede school is, kunnen ouders daarover beter worden geïnformeerd en kunnen zij een weloverwogen schoolkeuze maken.

What's in a name

Dit kader gaat over de brede school. Natuurlijk is in de werkgroep ook de vraag gesteld of brede school wel de juiste term is. De term wordt vaak geassocieerd met het bestrijden van achterstanden, en dat is niet zo geschikt. In bijvoorbeeld Dordrecht, Zutphen en Nijmegen wordt een andere term gebruikt: educatief centrum. Die geeft misschien beter weer waar het in de volgende fase van de ontwikkeling van brede scholen om gaat. Maar goed. Het gaat om de inhoud, dus nu eerst naar de inhoud.

4. Uitgangspunten, doelen en resultaten

4.1. Uitgangspunt

Een school kiest er zelf voor om een brede school te zijn of te worden. Niemand van buiten de schoolorganisatie kan dat tegenhouden of verplichten. Het proces wordt geleid door de schoolleiding en het schoolbestuur en vergt een brede raadpleging van ouders en het personeel. De MR moet instemmen met de keuze voor het inrichten van een brede school.

4.2. Doelgroep

De brede school in Amsterdam is bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar. Het gaat niet om een specifieke groep kinderen. Dat is een logisch gevolg van het uitgangspunt dat de keuze om een brede school te worden een zaak van school, bestuur en ouders is.

Een brede school kan dus een school voor het basisonderwijs of speciaal basis-onderwijs zijn. Er is iets voor te zeggen om de doelgroep vast te stellen voor de leeftijd tot 14 jaar. Dan komt ook het VO in het vizier.

4.3. Doelstelling

Het doel van de brede school in Amsterdam is het optimaliseren van het leren en de ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar. In het verlengde daarvan kan ook het bijdrage aan de ontwikkeling van ouders en de buurt of wijk (*community*) het doel zijn. Dat doel staat uitdrukkelijk ten dienste aan het optimaliseren van het leren en de ontwikkeling van de kinderen. De school neemt steeds een centrale plaats in, waaromheen voorzieningen voor kinderen en ouders zijn ingericht. Het blijkt effectief te zijn om vanuit school te bepalen aan welke voorzieningen behoefte is.

Op een brede school werken alle betrokken organisaties in onderlinge samenhang aan dezelfde doelstellingen voor kinderen. Vanuit verschillende professionele perspectieven, die van zorg, opvang, onderwijs, ontwikkeling en ontspanning, wordt gekeken naar het hele kind in een brede context. Zo ontstaat een brede voorziening, in plaats van een school met willekeurig aanbod aan naschoolse activiteiten.

Het aanbod op brede scholen is altijd doelgericht. Door verbinding en samenwerking wordt het schoolse leren van kinderen en hun bredere ontwikkeling gestimuleerd. Dat kan betekenen dat een naschoolse activiteit bijdraagt aan de taalontwikkeling van kinderen. Die bijdrage kan hard nodig zijn, bijvoorbeeld als een leerling ouders heeft met een lage opleiding, of ouders die de Nederlandse taal niet goed beheersen. In zulke gevallen heeft de school vaak meer onderwijstijd of partners nodig om een kind de Nederlandse taal goed te laten leren. Een naschoolse activiteit op een brede school kan dan doelgericht worden ingezet als aanvulling op het taalonderwijs.

De brede school kan ook doelgericht werken aan de bredere ontwikkeling van kinderen. Ook dat kan hard nodig zijn. Ouders hebben niet altijd de financiële middelen of de tijd om hun kind breder te vormen op sportief, muzikaal, creatief of technisch gebied in de vrije tijd. Deze brede algemene vorming kan de school binnen het reguliere programma niet verzorgen. Daarvoor kunnen binnen de brede school organisaties uit het onderwijs, welzijn, culturele sector en sportverenigingen doelgericht samenwerken.

De brede school kan ook bewust zorg voor een goede combinatie van school, opvang en vrije tijd. Veel ouders hebben behoefte aan een goede en efficiënte organisatie daarvan. Een brede school kan daarin een goede en vertrouwenwekkende rol in vervullen.

Ook voor leerlingen met een hoog ontwikkelingsperspectief kan de brede school uitdagende doelstellingen formuleren. De organisaties die binnen de brede school samenwerken, kunnen samen met ouders en kinderen een dagarrangement opstellen dat de gewenste verdieping en verbreding biedt.

4.4. Doelgericht samenwerken

Op een brede school bestaat minimaal samenwerking tussen onderwijs, peuter-speelzaalwerk, kinderdagopvang, tussenschoolse opvang en naschoolse opvang. Deze organisaties werken samen op basis van een gezamenlijke, doorgaande pedagogische lijn en hebben het zorgbeleid onderling afgestemd.

Als het gaat om kinderen met leer- en ontwikkelingsachterstanden maakt de voorschool deel uit van het programma van een brede school en is voor ouders de toegang tot opvoedingsondersteuning georganiseerd.

Als een Brede school specifieke doelstellingen heeft, kan ze samenwerking zoeken met andere partners om die doelstellingen te realiseren.

De brede school is te zien als een organisatie die opgebouwd is uit modules.

Afhankelijk van de doelstellingen van een brede school, wordt de school opgebouwd met meer of minder modules. Een module bestaat uit een doelstelling en een samenwerkingsverband van partners, die kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelstelling. Bijvoorbeeld: de doelstelling dat ouders de gelegenheid hebben om werk en ouderschap te kunnen combineren, kan gerealiseerd worden door samenwerking met kinderopvang met activiteiten. Een brede school kan met de volgende modules zijn opgebouwd.

- a. het onderwijs met een voorschool en naschoolse opvang;
- b. de toevoeging van naschoolse activiteiten met welzijn als partner;
- c. de toevoeging van een doorgaande lijn in de zorg met speciaal onderwijs en jeugdzorg als partners en
- d. een centrum met een integraal aanbod van onderwijs, opvang, welzijn en zorg waarvoor de middelen zoveel mogelijk zijn ontschot.

De keuze voor modules hangt af van de doelen die de brede school wil bereiken. De doelen worden mede ingegeven door de situatie waarin de school zich bevindt, zoals kenmerken van de leerling- en ouderpopulatie en de buurt.

4.5. Resultaten

Welke resultaten mogen we verwachten van een brede school? Strikt genomen kunnen resultaten bij leerlingen alleen door grondig onderzoek worden vastgesteld. Wel is het mogelijk om op voorhand de toegevoegde waarde van een brede school te benoemen. Dat is bijvoorbeeld gedaan door de Coalition for Community Schools in hun model voor een community school (november 2009) en de Engelse overheid voor de brede school in Engeland (extended schools, 2005). De onderstaande opsomming van te verwachten resultaten is mede daarop gebaseerd, en op de prestatiematrix Jong Amsterdam voor de bestuursperiode 2010 – 2014.

- Kinderen zijn op vierjarige leeftijd toegerust om deel te nemen aan het primair onderwijs.
- Kinderen zijn altijd op de (voor)school.
- Kinderen zijn actief betrokken bij de eigen leer- en ontwikkelingsprocessen en bij de omgeving waarin zij wonen.
- Ouders, gezinnen, families en verzorgers zijn actief betrokken bij het onderwijs aan hun kinderen, bij hun opvang en ontwikkeling.
- Scholen zijn betrokken bij de gezinnen, ouders of verzorgers en de leefomgeving van hun kinderen.

Voor de langere termijn bestaat de beoogde toegevoegde waarde van de brede school in Amsterdam uit:

- kinderen zijn in staat hun talenten te ontwikkelen en hebben een succesvolle schoolcarrière;
- kinderen zijn naar vermogen psychisch, fysiek en emotioneel gezond;
- kinderen leven en leren in een stabiele, veilige en ondersteunende omgeving en
- wijken en buurt zijn plaatsen waar kinderen graag willen leven.

5. Partijen in de brede school en de regio

5.1. Ouders

Ouders en verzorgers vormen een belangrijke schakel in De brede school. Iedereen weet dat de betrokkenheid van thuis belangrijk is en positieve effecten kan hebben op het leren en de ontwikkeling van kinderen. Toch is het niet gemakkelijk dit *educatieve partnerschap* met ouders in de praktijk te realiseren. Het lijkt alsof de professionals in en om de school verlegen zijn met de vraag hoe ver ze kunnen, mogen en willen gaan in het contact met ouders, en waar ieders verantwoordelijkheid begint en eindigt. Zo wordt de samenwerking met ouders een lastige kwestie, die als vanzelf naar de achtergrond verdwijnt. Dat is jammer. Want net als 'zonder school geen brede school' geldt ook 'zonder ouders geen brede school'.

Ouders kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij de brede school, vanuit hun rol als partner of stakeholder.

Ouders kunnen betrokken zijn bij de brede school als organisatie. Dan gaat het om ouders die actief het beleid en de kwaliteit willen beïnvloeden en bereid zijn actief mee te helpen, mee te denken of mee te beslissen.

Ouderbetrokkenheid kan ook gericht zijn op het leren en de ontwikkeling van de eigen kinderen. Ouders, leraren en andere professionals van De brede school trekken dan écht samen op in opvoeding en onderwijs. Alle partijen vullen elkaar aan en delen de kennis die ze hebben over het kind. Educatief partnerschap heeft dan de vorm van een relatie tussen de betrokken instellingen en ouders als gelijkwaardige partners in opvoeding en onderwijs. Partners die erkennen dat ze een gezamenlijk belang hebben: zo gunstig mogelijke voorwaarden scheppen voor het leren en de ontwikkeling van kinderen.

5.2. Lokale overheid

In alle stadsdelen speelt de lokale overheid een belangrijke rol in de ontwikkeling van brede scholen. In veel gevallen is de lokale overheid initiatiefnemer geweest. Met het uitgangspunt dat die keuze in de eerste plaats een zaak is van de school, het schoolbestuur en de ouders, ligt die voortrekkersrol van het stadsdeel niet meer zo voor de hand. Wel kan de lokale overheid een belangrijke, ondersteunende rol spelen.

De lokale overheid is een belangrijke partij. Zij is direct verantwoordelijk voor een aantal organisaties, dat als partner in een brede school actief kan zijn. Denk daarbij aan de voor- en vroegschoolse educatie voor kinderen van tweeënhalve tot vier jaar, de naschoolse activiteiten en wijkgerichte dagarrangementen, het sportbuurtwerk, de middelen voor talentmakelaars of het bieden van huisvesting aan activiteiten van brede scholen.

Omdat de overheid op deze terreinen direct verantwoordelijk is, kan zij samenwerking in brede scholen stimuleren en kan zij brede scholen subsidiëren. Bij het invullen van programma's en het aanvragen van subsidies kan de lokale overheid effectief ondersteunen. Zij kan er ook toe bijdragen dat subsidieaanvragen met de juiste partners worden afgestemd.

De lokale overheid kan bij het verlenen van subsidies kwaliteitseisen formuleren, die aansluiten bij de modulaire opbouw van brede scholen. Het stadsdeel kan specifieke subsidies geven voor het realiseren van specifieke doelen, voor specifieke doelgroepen, die in samenwerking met relevante partners gerealiseerd worden.

Kwaliteitseisen hebben betrekking op vragen als:

- zijn er duidelijke en realistische doelen en verwachte opbrengsten geformuleerd?
- zijn de juiste programma's gekozen?
- voldoen de werkzame professionals aan kwaliteitseisen?
- is de bedrijfsvoering doelgericht en doeltreffend?

De lokale overheid doet er dus goed aan ruimte te geven aan de verschillen tussen brede scholen en modulair of aanvullend te financieren.

Daarnaast heeft de lokale overheid veel kennis en informatie over de lokale situatie. Deze informatie is van belang om een goede analyse te kunnen maken van de omgeving, waarin een school staat.

Bovendien is de lokale overheid goed in het maken van beleid. Zij kan een project- of procesmanager leveren die de regie voert bij het opstarten van een brede school. De overheid kan zo borgen dat integraal beleid tot stand komt, en beleidsterreinen als bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning, onderwijs, welzijn, veiligheid en talentontwikkeling op elkaar betrokken worden.

Een belangrijke rol voor de lokale overheid is dus het leveren van een bijdrage aan de analyse van de omgeving van een brede school, het onder voorwaarden beschikbaar stellen van specifieke middelen voor een brede school en daar resultaatafspraken over maken, partijen bij elkaar brengen en zorg dragen voor samenhangend beleid.

5.3. Professionals

Op een brede school werken professionals met verscheidene achtergronden met elkaar samen. Ze kunnen en willen samenwerken met collega's die een ander opleidingsniveau hebben, ander jargon gebruiken, een andere werkcultuur hebben en een andere kennisbasis meebrengen. Zo kunnen bijvoorbeeld leraren, sportbuurtwerkers, pedagogisch medewerkers en consultatiebureau-verpleegkundigen interprofessioneel met elkaar samenwerken.

Die samenwerking is niet gemakkelijk. Er is tijd en aandacht voor nodig. Succes wordt stap voor stap bereikt. Maar de brede school staat of valt met het slagen van deze interprofessionele samenwerking. Het is de enige manier om te werken en te denken in termen van 'het hele kind in een brede context'. Alleen dan kunnen professionals elkaar versterken en aanvullen, en biedt de brede school een omgeving waarvan de kinderen echt voordeel hebben.

5.4. Regie

De school heeft de regie over de uitvoering van alle activiteiten die op een brede school plaatsvinden. Soms ligt de regie in handen van de schooldirecteur, maar het kan ook een manager zijn die dagelijks op de werkvloer aanwezig is en afkomstig is van een van de andere kernpartners.

Onder de uitvoeringsregie valt in ieder geval het volgende:

- a. interprofessionele samenwerking: de inzet en de samenwerking van alle organisaties die betrokken zijn bij de brede school;
- b. programmatische samenwerking: het toezicht op het hele programma dat in de brede school wordt aangeboden;
- c. het organiseren van de samenhang en verbindingen tussen organisaties en professionals;
- d. budgetbeheer: toezicht op de financiële middelen voor de uitvoering van activiteiten en het werven van aanvullende middelen en
- e. communicatie: de interne en externe communicatie tussen en over de partners.

6. Kenmerken en kwaliteitseisen

Wanneer is een brede school goed? Om dat te bepalen is een lijst van kenmerken en kwaliteitseisen opgesteld. Deze lijst weerspiegelt wat in de vorige paragrafen is gesteld over de uitgangspunten, doelen, resultaten en samenwerking op de brede school. Als een brede school aan deze lijst kenmerken en kwaliteitseisen voldoet, kan ze zich verantwoorden over de inzet van middelen en de inspanning van alle betrokken partijen.

Schoolbesturen kunnen onderzoeken of bestaande brede scholen voldoen aan deze kenmerken en kwaliteitseisen. Als dat nog niet helemaal zo is, kunnen ze met betrokken partners vaststellen welke acties nodig zijn om aan de lijst te voldoen.

6.1. Start

- De brede school gaat van start op basis van de analyse van de omgeving. Deze analyse biedt zicht op de situatie van kinderen, ouders en omgeving, op leer- en ontwikkelingsbehoeftes, resultaten van de voorschool, onderwijsresultaten, behoefte aan dagarrangementen, op bestaande en op gewenste voorzieningen, enzovoort.
- Bij de start wordt een stakeholderanalyse gemaakt, waarin wordt vastgesteld welke organisaties betrokken zijn bij De brede school. Hierbij wordt zowel gekeken naar bindende elementen, zoals gezamenlijke ambities en doelen, als naar machtsbalans, tegenstrijdige belangen, ongelijke positionering en verschillen in legitimiteit. De stakeholdersanalyse geeft concrete aanknopingspunten voor het betrekken van de juiste partners en het voeren van een effectieve regie.
- De omgevingsanalyse en de stakeholdersanalyse geven richting aan de programmatische invulling, de partners die nodig zijn voor de uitvoering, de beoogde effecten en de inzet van middelen.
- Bij de start wordt duidelijk bepaald wat de doelen en doelgroepen zijn van de brede school. In ieder geval is een van de doelgroepen 'kinderen'.
- Er wordt duidelijk bepaald wat de visie van de betreffende brede school is. Deze visie is richtinggevend voor de doelen, activiteiten en beoogde effecten.
- Er is aantoonbaar draagvlak binnen de brede school bij personeel, directie, bestuur, ouders en bij mogelijke samenwerkingspartners voor de visie, doelen en werkwijze.

6.2. Doelen en effecten

- De betrokken organisaties komen tot een beperkt aantal realistische doelen op kindniveau. Dat kan leiden tot een eindprofiel van het kind dat de brede school verlaat.
- De partners in de brede scholen werken samen op basis van duidelijke, realistische en meetbare resultaten.
- Er is een logische relatie tussen doelen, beoogde effecten en de inzet van (financiële) middelen.
- Er is tussen partijen vastgelegd hoe de opbrengsten van de brede school gemeten zullen worden, en wanneer die gemeten worden.

- De brede school kan werken met programma's en methodieken die hun waarde hebben bewezen, maar heeft ook ruimte om nieuwe programma's en methodieken te ontwikkelen

6.3. Samenwerking

- Onderwijs, opvang en welzijn werken samen aan het bereiken van de afgesproken doelstellingen en effecten.
- De partners in brede school werken samen op basis van resultaatafspraken, waar de betrokken partijen elkaar aan houden.
- De afspraken tussen de verschillende partijen van de brede school worden vastgelegd in een overeenkomst.
- Eén partij heeft de regie over het realiseren van de afgesproken doelen en kan partijen aanspreken.
- Medewerkers van een brede school worden door de uitvoerende regisseur aangesproken op de uitvoering van de programma's en de te bereiken resultaten.
- De medewerkers in de uitvoering voldoen aan de kwaliteitseisen van hun beroep. Bij gebrek aan kennis en vaardigheden is scholing noodzakelijk.
- Van de medewerkers wordt aantoonbaar verwacht dat zij met andere professionals willen samenwerken.
- Er zijn competenties geformuleerd die noodzakelijk zijn voor een goede samenwerking tussen de professionals in de brede school. Zo moeten de professionals in een doorgaande (didactische en pedagogische) lijn kunnen werken en beschikken over passende pedagogische vaardigheden.
- De samenwerking tussen de partijen in de brede school hoeft niet altijd plaats te vinden in één gebouw. Dat is wel wenselijk, maar in de Amsterdamse situatie niet altijd mogelijk. Wanneer er sprake is van een brede school onder één dak, dan zijn daarvoor ook de voorwaarden aanwezig, zoals geregeld beheer en een dekkende exploitatie.

6.4. Verantwoording

- Er zijn afspraken over de wijze van verantwoorden van de inzet van de middelen en de resultaten.
- Er wordt door de partners van de brede school op één manier verantwoord. De lokale overheid, schoolbesturen en andere betrokken partijen gaan akkoord met één wijze van verantwoording van de middelen door de brede school.
- Aan het personeel en ouders wordt (publieke) verantwoording afgelegd over de inzet van de middelen en de resultaten.
- Voor zover mogelijk wordt verantwoording afgelegd aan de kinderen over de verrichte inspanningen, de resultaten, de knelpunten en de aanpak daarvan.

6.5. Evaluatie

- Minimaal een keer per twee jaar vindt een externe beoordeling plaats van de uitvoering van de afspraken en de behaalde resultaten door een niet bij de school betrokken instantie.
- De partners van de brede school maken afspraken met elkaar over het verzamelen van successen van hun inspanningen op kindniveau en op groepsniveau.

- Waar mogelijk wordt geparticipeerd in lokaal, landelijk en internationaal evaluatieonderzoek. Daarmee wordt de betekenis onderbouwd van de inspanningen die de betrokken partijen leveren en de effecten die zij daarmee bereiken.

6.6. Financiering

- De lokale overheid, de schoolbesturen en andere betrokken partijen stellen alleen middelen beschikbaar aan een brede school, als die voldoet aan deze kenmerken en kwaliteitseisen.

7. Voorwaarden, huisvesting en instrumenten

7.1. Voorwaarden

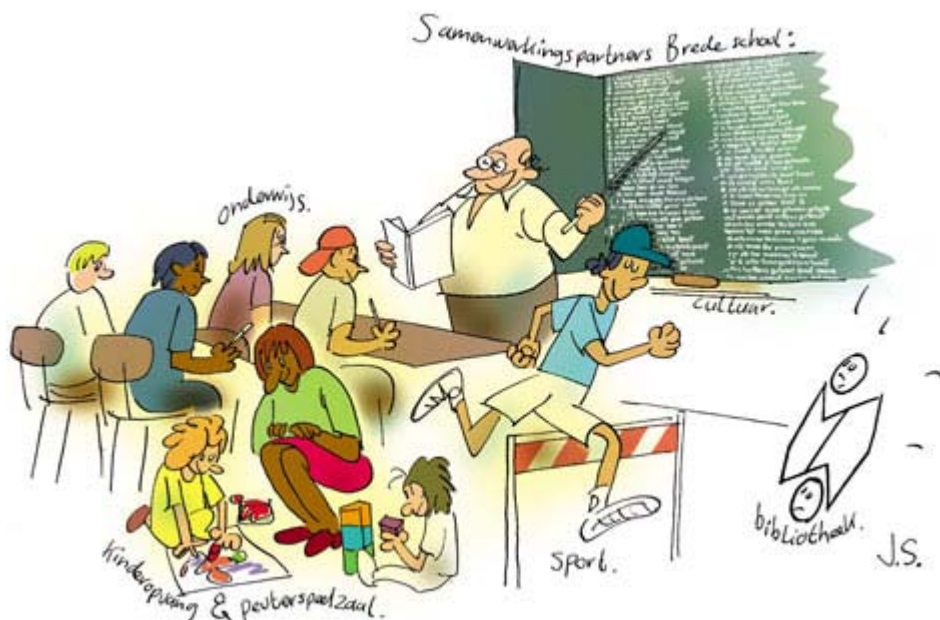
Een brede school kan alleen succesvol zijn als de volgende voorwaarden zijn gerealiseerd:

- de aanwezigheid van goed functionerend personeel dat uitvoering wil en kan geven aan de visie en daaruit voortvloeiende activiteiten;
- de kwaliteit en de omvang van coördinatie is in overeenstemming met de ambities van De brede school en ervaring van de betrokken professionals;
- een netwerk van samenwerkende instellingen dat op basis van bewezen deskundigheid en wederzijds vertrouwen een brede school inhoud geeft;
- een duurzame inzet van (tijdelijke) middelen, bijvoorbeeld in de vorm van professionalisering en
- een uitgesproken commitment van alle betrokkenen voor een lange periode, bijvoorbeeld tien jaar of meer.

7.2. Huisvesting

Huisvesting van een brede school is geen wezenlijk kenmerk van de brede school in Amsterdam. Een gebouw is geen voorwaarde voor een brede school. Het hangt niet af van de huisvesting of betrokken organisaties goed samenwerken aan de doelen en gewenste effecten die zij voor De brede school hebben vastgesteld.

De brede school kan gehuisvest worden in één multifunctionele accommodatie, waarin de belangrijkste samenwerkende organisaties zijn ondergebracht. Het is aangetoond dat organisaties dan beter en natuurlijker samenwerken dan wanneer partijen over meerdere gebouwen zijn verspreid. Maar het is niet gezegd dat die samenwerking in één gebouw altijd slaagt. Huisvesting van een aantal organisaties in een multifunctioneel gebouw levert niet per definitie een brede school op.

7.3. Instrumenten

De werkgroep stelt voor om dit kader in te zetten als instrument op de volgende manieren:

- in Amsterdam op basis van dit kader een keurmerk toe te kennen aan afzonderlijke brede scholen;
- een instrument voor een stakeholderanalyse toe te passen om de partners en hun rollen te definiëren en
- en dit kader zo te bewerken, dat het uitmondt in een convenant tussen de samenwerkingspartners.

8. Literatuur

Jong Amsterdam, Programma 2010 – 2014, concept prestatiematrix, Amsterdam januari 2010

Gemeente Almere, Keurmerk Brede school: een geanonimiseerd voorbeeld, Gemeente Almere 2008.

G. van de Burgwal, Dé Brede school in Amsterdam: een discussie... Een discussienotitie over de toekomstige richting, doelen en opbrengsten van De brede school in Amsterdam, december 2009

Coalition for Community Schools, Community Schools: Promoting Student Success, A rationale and results framework, Washington 2009

Coalition for Community Schools, Community Schools: A results-based logic model, Washington 2009

E. H. Hooge, Samenvattende reflectie op het middagprogramma Conferentie Brede school Amsterdam, 12 februari 2010.

Oberon/OOG onderwijs en jeugd, Kwaliteitscriteria Brede school, Utrecht 2004.

Onderwijsraad, Een rijk programma voor ieder kind, Den Haag 2008

R. Peeters, Leerrecht vanaf 2,5 jaar. Een pleidooi voor efficiënte en effectieve organisatie van de voor- en vroegschoolse educatie, Amsterdam, 2009.

N. van der Schaaf en T. van den Berg, Ouderbetrokkenheid in De brede school. Een literatuuronderzoek naar effectieve manieren om ontwikkelingsondersteunend gedrag van ouders te stimuleren, Groningen 2009.

Frederik Smit, Evaluatie van de wijk- en dagarrangementen in het Rotterdamse basisonderwijs, ITS Nijmegen 2009

.

9. Samenstelling werkgroep

Jan Hus	Schoolbestuurder (SPOOR), voorzitter van de werkgroep
Norbert Krijnen	Programma manager Jong Amsterdam(DMO)
René Peeters	Schoolbestuurder (AWBR)
Mirjam Leinders	Schoolbestuurder (ASKO)
Antoinette Kat	Hoofd Innovatie (OSA)
Aad de Boij	Directeur kinderopvang (Partou)
Dolf van Veen	Ambassadeur voor het jeugdbeleid van het Ministerie Jeugd en gezin en Ministerie van OCW
Frederik Smit	Senior onderzoeker (ITS Nijmegen)
Edith Hooge	Lector School en omgeving in de grote stad (Hogeschool van Amsterdam)
Tessa van Rijsinge	Beleidsmedewerker (Stadsdeel Oud-Zuid)
Ellen Mulder	Beleidsmedewerker (Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer)
Fieke Ossenkoppele	Beleidsmedewerker (Stadsdeel Centrum)
Gerard van de Burgwal	Projectleider Brede school
Karin van der Arend	Adviseur (OOG onderwijs en jeugd)